

ЗМІСТ

Засідання чотирнадцяте, вечірнє
(Вівторок, 12 березня 2019 року)

Розгляд проекту Закону «Про забезпечення
функціонування української мови як державної» ...3

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ЧОТИРНАДЦЯТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
12 березня 2019 року, 16 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу заходити до залу, готуватися до реєстрації.

Отже, колеги, прошу зайняти свої робочі місця для участі в реєстрації.

Прожу зареєструватися.

У залі зареєстровано 358 народних депутатів. Вечірнє засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

І, колеги, відразу хочу зробити повідомлення. До обіду я мав розмову з головою Тимчасової слідчої комісії для проведення розслідування відомостей щодо фактів розкрадання в Збройних Силах України та підриву обороноздатності держави, який повідомив, що засідання ТСК відбудеться в четвер о 14:15. Зранку на засіданні з головами фракцій ми дійшли спільного розуміння, що комісія має зібратися якнайшвидше. Тому я звертаюся до членів тимчасової слідчої комісії із закликом провести засідання завтра. Я розумію, що є багато матеріалів, документів для опрацювання, але вважаю, що зволікати з проведенням засідання ТСК і з інформуванням суспільства ми не можемо. І хочу наголосити, що в нашому рішенні щодо тимчасової слідчої комісії зазначено, що вона має працювати спільно з Комітетом з питань національної безпеки і оборони та Комітетом з питань запобігання і протидії корупції. Я закликаю і комітети, і членів тимчасової слідчої комісії невідкладно, завтра, після завершення пленарного засідання, розпочати роботу тимчасової слідчої комісії та інформувати суспільство про ті факти, які були озвучені засобами масової інформації. Сподіваюся, члени ТСК дослухаються до моєї поради і до моєї рекомендації.

Отже, колеги, хочу нагадати, що ранкове засідання ми завершили на поправці 39, тому зараз продовжуємо розгляд законопроекту [№ 5670-д](#) з поправки 39 Німченка і Шуфрича. Автора поправки немає. Є Німченко, так? Будь ласка, я перепрошую, увімкніть мікрофон Німченка.

НІМЧЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Уважаемые колеги! Уважаемые граждане Украины! Сегодня у нас рассматривается...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я до вас звертаюся з проханням говорити державною мовою, ви нею добре володієте. І, будь ласка, не робіть непотрібних конфліктів тоді, коли ми працюємо системно і злагоджено. Будь ласка, державною мовою.

НІМЧЕНКО В.І. Андрей Владимирович, я хочу сказать, чтобы слышал народ Украины, что мы сегодня решаем вопрос языка в Украине...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ще раз звертаюся до вас з проханням, пане Німченко, державною мовою висловлювати позицію. Я до вас звертаюся з проханням як Голова Верховної Ради України, не ображаючи, не принижуючи, а з великою повагою до кожного народного депутата. Я вас прошу державною мовою брати участь в обговоренні.

І, на жаль, колеги (зараз включають мікрофон), справді, не робіть конфлікту там, де не треба робити конфлікту, але я змушений буду вимикати мікрофон. Я прошу вас виступати державною мовою, справді прошу вас, я звертаюся з повагою до вас, як до будь-якого народного депутата.

Увімкніть мікрофон народного депутата Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Уважаемый Андрей Владимирович, я хочу, чтобы вы сказали публично, занимая кресло спикера...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу вимкнути мікрофон. На жаль, є рішення Конституційного Суду, яке чітко роз'яснює (*Шум у залі*). І мені дуже прикро і шкода, що ви просто зриваєте засідання некоректною

поведінкою. Кожний народний депутат має право слова в цьому залі, кожний народний депутат має право висловити свою позицію. І я як Голова Верховної Ради України був весь час і є гарантом цього. У мене є лише одне прохання: будь ласка, державною мовою, і буде забезпечено слово кожному. На жаль, зараз я не маю можливості дозволити вам продовжити. І я дуже прошу, ще раз, з повагою до вас, говорити державною мовою в залі Верховної Ради України.

Переходимо до наступної поправки. Поправка 41. Чубаров наполягає. Будь ласка.

ЧУБАРОВ Р.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Я хотів би зазначити, що в частині першій статті 1 визначається: «Єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова». Абсолютно справедливо, і ми це записуємо. Але саме тут я хотів би просто ще уточнити про ситуацію в Автономній Республіці Крим, статус якої, я впевнений, ми змінимо, внесемо зміни до Конституції України.

Отже, я пропоную доповнити частину першу реченням такого змісту: «В Автономній Республіці Крим та місті Севастополі в усіх сферах суспільного життя, крім випадків, визначених законом, поряд із державною мовою використовується кримськотатарська мова як мова корінного народу України».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Шановний пане Чубаров, цей закон не регулює використання інших мов, крім української. Проте хочу звернути увагу, що кримськотатарська мова згадується в тексті у ряді випадків, коли вона може застосовуватися нарівні з державною, наприклад у кіновиробництві. У разі прийняття цього закону Верховна Рада має визначити уряду чіткий строк для підготовки і подання на розгляд парламенту нового законопроекту, про який ми говорили раніше. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я ставлю на голосування поправку 41. Комітетом вона відхилена, голова комітету пояснив, з якої причини. Прошу голосувати. Хто підтримує дану поправку, прошу голосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

І, колеги, я хочу наголосити, що автори поправки 39 також наполягають на голосуванні. Оскільки ця поправка врахована редакційно, Німченко і Шуфрич наполягають, щоб вона була прийнята в повному обсязі. Отже, колеги, я ставлю на голосування пропозицію, щоб у повному обсязі була прийнята поправка 39 (*Шум у залі*).

Будь ласка, увімкніть мікрофон Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу сказати по-українськи: ми – не бики Степана Руданського, ми – народні депутати і, я перепрошую, ви – не пастух. Шановний спікер парламенту, надайте мені слово, народному депутату, за яким стоять півтора мільйона виборців. Я хотів сказати так, як я хотів сказати... Оскільки ви примусили мене так вести мову і відстоювати інтереси за присягою, то я хочу поставити на підтвердження.

І щодо поправки 39, про яку йде мова. Давайте ми розглянемо, про що йдеться. «Єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова». Хто це оспорує? Статус української мови як єдиної державної – де це записано в Конституції? Хто це придумав, на якій підставі?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. І далі: «є невіддільним елементом конституційного ладу...». Це аморфне визначення, якого немає в теорії права.

Шановні колеги, і ми просимо виключити взагалі про публічне приниження, зневажання.

І далі, скажіть, будь ласка: на якій підставі невиконання закону тягне за собою притягнення до кримінальної відповідальності? Це частина шоста, що пропонується...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую вам за розуміння. Це підтверджує, що всі володіють державною мовою. І хочу наголосити, як

у будь-якому парламенті цивілізованої держави, всі народні депутати виступають мовою державною. Ви щойно образили народного депутата Пастуха. Він переконує, що він Пастух, власне, в цьому залі, а Голова Верховної Ради України відповідає за організацію роботи Верховної Ради України. Я буду і надалі твердо на цій позиції наполягати, колеги.

І наголошую ще раз, ви створюєте непотрібні конфлікти під час розгляду надважливого законопроекту. Давайте обговорювати, давайте дискутувати. Я намагаюся не висловлювати свої політичні позиції, нікого не образити. Хоч у мене є величезна кількість підстав ображати вас, але я цього не роблю, оскільки я ставлюся до всіх з повагою.

Отже, я ставлю поправку 39 на голосування. Автори наполягають, щоб вона була прийнята повністю. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 26.

Рішення не прийнято.

Поправка 42. Брензович наполягає. Будь ласка.

БРЕНЗОВИЧ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Частину другу статті 1 пропонується виключити, адже джерелом такого статусу є Конституція України, як це встановлено в частині четвертій цієї статті. Пропонована частина друга статті 1 є не лише зайвою і суто декларативною, але також такою, що грішить проти істини. Адже самовизначення України відповідно до преамбули Конституції – це не тільки самовизначення україномовних громадян українського етнічного походження, а й самовизначення всього українського народу, громадян усіх національностей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Цю поправку пропонується відхилити, оскільки джерелом особливого статусу є не Конституція, як зазначається в поправці, а історичні процеси розвитку українського суспільства. Конституція лише фіксує цей статус і формалізує його у відповідних нормах. Саме тому ця поправка відхилена комітетом.

Відразу хочу відповісти панові Німченку, що жодних змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження кримінальної відповідальності за порушення цього закону не передбачено. Закон не запроваджує жодної кримінальної відповідальності. Прошу припинити будь-які спекуляції і неправду в поширенні норм, яких немає в цьому законі, і не вигадувати їх. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, ставиться на голосування поправка 42. Комітет її відхилив. Колеги, які підтримують дану поправку, прошу голосувати.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Поправка 43.

Чубаров, будь ласка.

ЧУБАРОВ Р.А. У мене запитання до шановного доповідача. Дивіться, частина друга статті 1 у першому читанні таким чином була виписана: «Статус української мови як єдиної державної мови не може бути підставою для заперечення мовних прав і потреб осіб, що належать до національних меншин». Я зараз не можу в порівняльній таблиці знайти цю норму в такій редакції, але якщо вона зберігається, то я прошу доповнити (це моя поправка) словами «і потреб осіб, що належать до корінних народів і національних меншин». Будь ласка, пане доповідачу, як ми тут будемо?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Цей пункт був виключений ще під час голосування в першому читанні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, зрозуміло, ви не наполягаєте на голосуванні, ми це впорядкували ще під час першого читання.

Поправка 44.

Червакова, будь ласка.

ЧЕРВАКОВА О.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановні колеги! Я хочу ще раз звернути увагу на формулювання частини другої, яке залишилося на

друге читання: «Статус української мови як єдиної державної мови зумовлений державотворчим самовизначенням української нації».

Миколо Леонідовичу, я знаю дуже велику любов вашого комітету до таких розмитих формулювань, але що таке «державотворче самовизначення української нації»? Це, фактично, оціночне судження. І я повністю підтримую своїх колег, що тут треба робити посилення на норму Конституції, закону прямої дії, яка визначає статус української мови. Тому що оціночні судження суперечать техніці нормотворчого проектування, головним принципом якої є чіткість і юридична визначеність.

Прошу поставити цю поправку на голосування. Якщо вона не пройде, то при голосуванні в остаточній редакції ще раз повернутися до цієї теми, тому що, на мою думку, це дуже важливо. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пані Червакова, я хочу нагадати, що законопроект напрацьовувався не лише членами нашого комітету, а й робочою групою, до складу якої входила ціла низка професорів, у тому числі конституціоналістів (професор Василенко), починав над ним працювати ще професор Головатий. І саме науковці наполягали на цьому і були проти виключення частини другої, оскільки в ній закріплюється базова засада про джерело державного статусу української мови. Це необхідно, щоб показати, що це не формальний статус, а результат історичних процесів еволюції українського суспільства. Науковці наполягали саме на такому формулюванні. Тому комітет відхилив цю поправку колеги Євтушка. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Колеги, це важливе питання, я з того приводу надам слово (1 хвилину) одному з розробників, віце-прем'єр-міністрові В'ячеславу Кириленку, який бере участь у нашому засіданні. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО В.А., *віце-прем'єр-міністр України.* Дякую, шановний пане Голово. Шановні колеги! Це дуже важливе місце в законі, тому що ми з вами вже схвалили преамбулу і в преамбулі прямо посилаємося на Декларацію про державний суверенітет

України від 16 липня 1990 року і на Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року. Це конкретні нормативно-правові акти, які є джерелом самовизначення українського народу, і звідси вже – державний статус української мови. І Конституцію ми в преамбулі також згадували. Тому коли була дискусія на цю тему, з огляду на це все, вирішили державне самовизначення українського народу залишити, бо в преамбулі є посилання на два конкретні засадничі для України акти. Тобто навпаки, це дуже важливо, Олю. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ви наполягаєте на голосуванні? Так.

Я ставлю на голосування поправку 44. Хто її підтримує, прошу голосувати. Комітет її відхилив.

«За» – 30.

Рішення не прийнято.

Поправка 45. Наполягає Німченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Шановний народе України! Ви зараз бачите, що плюндрується взагалі платформа мов в Україні. Але я хочу сказати про свою поправку до частини третьої, що передбачає: «Державний статус української мови є невіддільним елементом конституційного ладу України як унітарної держави».

У своєму висновку Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України вказує на те, що це недопустимо, адже ознака унітарності держави як елементу конституційного ладу пов'язана з її територією, а не з державною мовою. Навіщо тут нав'язувати питання мови? Я вам скажу, що застосовувати цю норму – це все одно, що летіти над зозулиним гніздом. От про що мова. Це ми знущаємося з української мови? Іде мова, щоб включити її і зачепити, повісити на гачок, щоб вона була єдиною в Україні мовою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Це недопустимо, це дискредитує інші мови, їх більше 100, які захищені Конституцією (стаття 10), – російську мову та інші мови національних (регіональних) меншин. От про що йде

мова. Тому ми й пропонуємо перенести це у м'яке коректне регулювання розуміння української мови як державної.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Отже, що пропонують колеги Німченко і Шуфрич? Фактично, йдеться про виключення частини третьої статті 1. Але те, що державна мова є складовою конституційного ладу, не ми вигадали, це висновок Конституційного Суду у рішенні 1999 року. Заперечувати проти частини третьої – це, фактично, заперечувати рішення Конституційного Суду. А це неможливо, тому що Україна є унітарною державою, і ми не можемо заперечувати цієї унітарності, бо ми проти і ніколи не допустимо федералізації України. Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення. Прошу проголосувати поправку 45.

«За» – 21.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 46 також Василя Німченка. Вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Поправкою 46 я знову акцентую вашу увагу на тому, як виписано цей законопроект. Його писали не юристи, не фахівці, а популісти.

Читайте: «Статус української мови як єдиної державної мови в Україні визначається виключно Конституцією України». Чим він ще буде визначатися, якщо Конституція сказала: «Державною мовою в Україні є українська мова». Все! Це по-перше.

А по-друге, що означає «єдиної державної мови»? У нас що, є друга державна мова? Ідеться про українську мову. Навіщо це переваження змісту статті? Це неприпустимо в законотворчості, про це вам скаже кожний практикуючий юрист. Тому ми пропонуємо, будь ласка, прислухайтеся, про що йде мова...

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Фактично, в цій поправці йдеться про недопущення применшення так званих регіональних мов. Ми обговорювали це під час першого читання і за результатами першого читання ця норма виключена, тому вона не обговорюється в другому читанні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. Прошу визначатися щодо поправки 46.

«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 47 так само народного депутата Німченка. Вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, що пропонується? Коли ми ведемо мову про запровадження державної мови, якою є українська, і цього ніхто не заперечує, я вважаю, що потрібно виключити те, що зазначено в частині п'ятій статті 1. Подивіться, куди вона нас веде, ця частина. Ось прочитайте частину п'яту, прочитайте. Тут мені кажуть, що і частини шостої немає. Подивіться, вона є в редакції, але ми не ув'язуємо це з відповідальністю, з деліктами – це неприпустимо. Тому ми й просимо виключити частину п'яту статті 1 взагалі.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар щодо поправки 47.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка 47 відхилена, оскільки відповідно до Конституції застосування мови регулюється виключно законом. Відразу хочу сказати, що наступна моя поправка 48 теж стосувалася частини п'ятої. Ми дебатовали це з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України (у вас є висновки юридичного управління), і наприкінці розгляду ми пропонуватимемо врахувати формулювання, запропоноване Головним юридичним управлінням. Отже, я знімаю свою наступну поправку і дав відповідь на попередню поправку колеги. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. Прошу визначатися щодо поправки 47.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 48 пана Княжицького. Не наполягаєте, погоджуєтесь з рішенням комітету.

Поправка 50. Народний депутат Денисенко не наполягає.

Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Кудлаєнка.

КУДЛАЄНКО С.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»)*. Шановні народні депутати! Шановний народе України! Упродовж тисячолітньої історії однією з основоположних цінностей українців було прагнення до свободи. Саме це спонукало наш народ боротися за незалежність, боротися проти воєнної, культурної, інформаційної агресії. Нині, в умовах агресії з боку Росії, Україна продовжує відстоювати власну свободу та цілісність держави.

Пропозиція, внесена народним депутатом Денисенком, стосується рівня правового регулювання порядку застосування державної мови в нашій державі. Частина п'ята статті 1 законопроекту містить одночасно і норму-імператив, і норму-заборону з одного й того самого питання – рівня правового регулювання порядку застосування державної мови. Отже, норма-заборона має бути виключена як така, що не має самостійного юридичного навантаження. У зв'язку з цим підтримується пропозиція в частині п'ятій статті 1 законопроекту слова «і не може бути предметом регулювання підзаконних актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування» виключити. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу, роз'яснення пана Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Оскільки, як я вже сказав перед тим, і поправки колег Німченка, Шуфрича, і моя поправка, і поправка

колеги Рибчинського, і поправка колеги Денисенка стосувалися формулювання частини п'ятої статті 1, ми консультувалися, яке формулювання використати, і погодилися з рекомендаціями Головного юридичного управління, які вам роздані разом з таблицею і які будуть поставлені на голосування в кінці, коли ми будемо голосувати за прийняття закону. Через те поправка відхилена. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу визначитися щодо поправки 50. Прошу визначатися, колеги.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 51. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, поправка 51 стосується функціонування і застосування української мови, а не порядку застосування.

Також є питання про те, що є інша редакція, яка невідомо де взялася. У моїй таблиці частина шоста передбачає: «Спроби запровадити на офіційному рівні в Україні багатоманітність... (надання будь-якого офіційного статусу іншим, крім української, мовам) всупереч Конституції і встановленій конституційній процедурі... є тотожними діям, спрямованим на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу». Це те, що я отримав, і я не можу виключати при такому підході, що ця норма, яка взагалі ненормативістська, і що за нею стоїть, можна лише...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 15 секунд, завершуйте.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би, щоб автори законопроекту все-таки внесли роз'яснення щодо дуалізму частини шостої, яка має два змісти.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, роз'яснення щодо поправки 51.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Просто колега Німченко говорив про щось інше, він не говорив про поправку 51, автором якої він

є. А в цій поправці він пропонує, щоб базові положення статусу української мови визначалися словниками.

Чому комітет відхилив цю поправку? Оскільки словники і довідники не є елементами правового статусу, встановлювати в нормі закону, що норми української мови встановлюються у словниках, ми, очевидно, не можемо. Тим більше колега Німченко не вказує, які саме словники в такому разі потрібно використовувати. І якщо одні словники суперечать іншим (а в нас це часто буває), на що ми повинні посилатися? Це те, про що написав колега Німченко, це зовсім не те, про що він говорив.

А щодо того, про що він говорив, я вже дав роз'яснення, що жодних змін до Кримінального кодексу закон не вносить, тому жодних кримінальних переслідувань за його невиконання не передбачено. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо поправки 51.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Будь ласка, зараз пану Німченку слово.

НІМЧЕНКО В.І. Я доповідача хочу запитати: то все-таки є норма, що передбачає відповідальність, тотожну зраді Батьківщини, чи немає? Посилання є таке чи немає?

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Шановний колего, я думала, у вас зауваження по поправці... Шановні колеги, ми не можемо зараз вступати в дебати з доповідачем, а маємо рухатися по поправках.

Поправка 52 народного депутата Бойко.

Пані Олено, прошу вас.

БОЙКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги, моя поправка 52. Пропоную частину п'яту статті 1, про яку ми вже говорили, викласти в такій редакції:

«5. Порядок забезпечення функціонування української мови як державної визначається винятково цим Законом і не може бути предметом регулювання підзаконних актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування».

Шановні колеги! Я, звичайно, почула коментар Миколи Леонідовича, дуже дякую, проте вважаю, що ця поправка є слушною і відповідає суті, змісту і назві Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Прошу ще раз, якщо можна, Миколо Леонідовичу: чи буде врахована ця позиція в остаточній редакції? І все-таки прошу поставити на голосування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар пана Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. По-перше, коротко хочу сказати панові Німченку, що відповідь на ваше запитання буде в наступній поправці, ви її почуєте, у поправці 53. Слідкуйте за поправками, колеги.

Щодо запитання колеги Бойко, то ця поправка відхилена, оскільки цей закон регулює не порядок забезпечення функціонування української мови як державної, а просто порядок функціонування мови. Забезпечення цього порядку, справді, є завданням цього закону, проте говорити про якийсь особливий порядок було б неправильно, тому ми цю норму відхилили. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу визначатися, колеги, щодо поправки 52 нашої шановної колеги. Будь ласка.

«За» – 35.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 53 Брензовича. Прошу увімкнути мікрофон.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Частину шосту статті 1 пропонується виключити, адже багатомовність не суперечить Конституції України (дивись частину першу статті 10 та статтю 11). У Конституції взагалі не йдеться про офіційну мову, тому не може йтися ані про офіційну одномовність, ані про багатомовність, принаймні якщо поважати Конституцію України.

Крім того, криміналізація навіть не дій, а лише дискусії на таку важливу тему, як статус мови є замахом на такі фундаментальні людські права і свободи, як свобода думки і виявлення своїх поглядів. Тому залишення в тексті закону такого пасажу суперечить також засадам правової держави, державності нашої країни. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. По-перше, ця поправка була відхилена, оскільки тут ідеться не про будь-яку багатомовність, а саме про офіційну багатомовність, тобто про випадки, коли певні органи або посадові особи незаконно запроваджують додаткові офіційні мови, окрім української. За рішенням Конституційного Суду України 1999 року офіційна мова в Україні може бути лише одна, і вона є елементом конституційного ладу. Очевидно, що будь-яка дія всупереч цьому є дією всупереч конституційному ладу, адже це впливає із зазначеного рішення.

Саме тому в даній нормі йдеться про те, що держава ставиться до руйнування офіційного статусу державної мови як до зміни чи повалення конституційного ладу. Але слід зауважити, що тут не йдеться про встановлення кримінальної відповідальності. Будь-які зміни щодо кримінальної відповідальності можуть запроваджуватися лише змінами до Кримінального кодексу. Ні ця стаття, ні будь-яка інша норма цього закону зміни до Кримінального кодексу не вносять. Логіка норми дуже проста: держава негативно ставиться до запровадження офіційної двомовності, вважає це потенційно небезпечним і визначає це в законі про мову. Це дозволяє акцентувати увагу на цьому, але зрозуміло, що це не запроваджує жодної кримінальної відповідальності...

ГОЛОВУЮЧА. Завершуйте, 1 хвилина.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. До того ж хочу нагадати, що йдеться про запровадження саме офіційної двомовності, тобто про прийняття рішень про надання офіційного статусу іншим мовам всупереч Конституції, що ми бачили декілька років тому, коли кожне село проголошувало якусь іншу мову офіційною на території села. Щоб такого не допустити в майбутньому, ми в законі про це зазначаємо.

Хочу лише наголосити, що ми пропонуватимемо голосувати цю статтю відповідно до рекомендацій Головного юридичного управління, які вам роздані. Прошу з ними ознайомитися, до них будуть певні правки, і ми в кінці пропонуватимемо голосувати саме в цій редакції. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. І прошу визначатися щодо поправки 53.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправка не приймається.

Наступна поправка 54. Колеги з «Батьківщини», будете презентувати? Рухаємося далі.

Поправка 55. Чубаров теж не наполягає. Дякуємо вам.

Поправка 57 Німченка.

Будь ласка, шановний пане Василю.

НІМЧЕНКО В.І. Я в черговий раз хочу сказати і повідомити доповідачу. Пане Миколо, я публічно для вас особисто скажу. Подивіться, які визначення ви застосовуєте: «карається відповідно до закону». Це що? В якому законі ви бачили? В якому законі ви бачили, що встановлюється відповідальність за дії, тотожні зраді Батьківщини? Ви знущаетесь з народу чи що ви робите?

Що за цим стоїть? Ліквідація, стертя з пам'яті коду інших мов, російської та інших. Про це йде мова? То так і скажіть. Ви не захищаєте українську мову, вона не потребує захисту. Ви робите інше, ви викорінюєте інші мови, щоб Україна не була багатонаціональною, щоб правити на умовах ідентичності, як ви кажете.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я просив би все-таки колег виступати за темами тих поправок, які вони подали, а не за вільним польотом власних думок, оскільки в цій статті колега Німченко насправді пропонує, по суті, карати за спроби перешкоджання вільному розвитку російської мови. Хочу відповісти, що оскільки цей закон не регулює питання російської мови, як і інших мов національних меншин, а він про державну мову, тобто українську, і ця поправка спрямована лише

на те, щоб виключити частину сьому взагалі із законопроекту, через те вона була відхилена комітетом.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу проголосувати за цю поправку. Прошу визначатися, колеги. І я доєднуюся до прохання голови комітету, що ми зараз обговорюємо поправки, я прошу презентувати поправки, а не давати оцінки політичним подіям в Україні.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 60.

Андрія Ілленка увімкніть мікрофон.

ІЛЛЕНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Шановні колеги! Наша поправка до цієї статті спрямована на те, щоб ця норма не була мертвою, щоб вона мала реальні механізми застосування. Тому ми пропонуємо додати в кінці, що має бути відповідна юридична відповідальність за подібні спроби, а саме за спроби запровадження в Україні офіційної багатомовності всупереч Конституції України і встановленій конституційній процедурі, що є діями, що провокують мовний розкол країни, міжетнічне протистояння та ворожнечу і є такими, що спрямовані на насильницьку зміну та повалення конституційного ладу. Ми пропонуємо, власне, додати, що має бути юридична відповідальність за такі спроби, якщо вони дійсно мають місце, наголошую, якщо це відповідає тому формулюванню, яке є у статті. А формулювання, яке є у статті, говорить саме про те, що має бути розуміння відповідальності за такі спроби і такі дії. Тому наша пропозиція саме така: внести відповідну поправку, щоб ця норма працювала.

ГОЛОВУЮЧА. Пояснення голови комітету, прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Андрію! По суті члени комітету з вами згодні, але ця поправка відхилена, оскільки за рішенням комітету слова, які ви пропонували, – «караються відповідно до закону», –

були змінені на більш юридично точні, з нашої точки зору, – «і є підставою для притягнення до юридичної відповідальності, встановленої законом». Тому по суті поправка врахована, але просто в іншій формі, а в тій формі вона відхилена. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. Прошу проголосувати поправку 60. Прошу визначатися.

«За» – 35.

Рішення не прийнято.

Поправка не приймається.

Наступна поправка 68 Гуляєва.

Будь ласка, пана Рибчинського увімкніть мікрофон. Як ви пам'ятаєте, він зняв всі свої поправки, окрім однієї. Будь ласка, пану Рибчинському слово.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Дуже дякую за надане слово. Частина восьму статті 1 законопроекту я пропоную викласти в такій редакції...

ГОЛОВУЮЧА. Ні, ми зараз знаходимося на 60-х поправках. У вас яка поправка, 68-ма? Ми ще до неї не дійшли, пане Рибчинський, я вам надаю слово...

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю. Ви ж назвали поправку 68...

ГОЛОВУЮЧА. Ні-ні, зараз поправка 62 Євтушка, вона врахована редакційно. Ми проголосували, пане Рибчинський, поправку 60 Ілленка. Рухаємося далі.

Поправка 62 Євтушка врахована редакційно. Прошу.

ЄВТУШОК С.М., *член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* «Батьківщина». Я одразу хочу подякувати вам, пане голово, і всьому комітету, оскільки більша частина моїх поправок враховані, але є частина поправок, які враховані редакційно.

Зараз я хочу привернути увагу до частини сьомої статті 1, яку я пропоную викласти в такій редакції:

«7. Спроби запровадження в Україні офіційної двомовності чи багатомовності всупереч Конституції України і встановленій конституційній процедурі є діями, що провокують мовний розкол країни, міжетнічне протистояння та ворожнечу і є такими, що спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу».

Ви врахували цю поправку редакційно. Прошу, поясніть, будь ласка. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу роз'яснення щодо поправки 62, яка була врахована редакційно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, пане Євтушок, і за вашу роботу, і за співпрацю, і за позицію. Поправка, справді, врахована редакційно в затвердженій комітетом редакції частини шостої. Там комітетом залишено багатомовність, різновидом якої є запропонована автором поправки двомовність. Тобто двомовність є різновидом багатомовності, і там же розкривається, що законодавець має на увазі під цим терміном, тому вона врахована редакційно. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Пане Євтушок, ви наполягаєте на голосуванні? Не ставимо на голосування, ви просто просили роз'яснення, поправка залишається в редакції комітету.

Поправка 63. Гуляєв не наполягає.

Поправка 64. Романовський не наполягає.

Поправка 65 Німченка.

Будь ласка, увімкніть мікрофон народного депутата Шверка.

ШВЕРК Г.А., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую дуже. Я вперше отримав слово, тому хочу дуже подякувати комітетові і особисто пану Миколі Княжицькому за високу якість роботи над цим законопроектом. У мене запитання щодо частини сьомої статті 1: а чи є десь чітке визначення того, що є публічним приниженням та зневаженням української мови? От щодо мови є визначення

чи немає? І як це вирішувати? Бо там є відповідальність, хтось має мати дискрецію щодо того, щоб визначати, є приниження чи немає приниження. Поясніть, будь ласка, пане Миколо.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, ваш коментар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Як я вже казав, відповідно до рішення Конституційного Суду України 1999 року державна мова фактично прирівнюється до державних символів, і у нас є покарання за паплюження державних символів. Цей законопроект, як я вже казав, не передбачає жодного кримінального покарання, але якщо будуть факти приниження мови, то особа, яка помітила такий факт і є цим обурена, звертається до уповноваженого, уповноважений складає відповідний акт і з тим актом звертається до суду, а суд буде вирішувати, наскільки це відповідає чи не відповідає порушенню цього закону, за яке може бути лише адміністративна, як я вже казав, а не кримінальна відповідальність. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Я так розумію, немає потреби голосувати, це просто був обмін думками щодо поправки.

Наступна поправка 65.

Народний депутат Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Я пропоную в зазначеному законопроекті відмовитися від адміністративних і кримінальних репресивних норм. Досить нам лякати людей! Ви подивіться, що ви вносите в цю статтю. Кого ви лякаєте? Ви лякаєте свій народ. Йдеться про іншомовних, не україномовних, українців, яких більше 40 відсотків. Що ви робите?

Тому ми просимо взагалі виключити цю норму як рудиментну в законі про мови. Найдіть ще де-небудь у світі таке. І ніколи не посилайтесь на Чехію, Польщу, Словаччину – немає там такого, там працює демократія і вільне волевиявлення, реалізація свободи думки. Не вигадуйте велосипед, це у вас не вийде, ми ще повернемося до цього, і ви будете свідками...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар щодо поправки 65 народного депутата Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка відхилена, оскільки прояви навмисного спотворення української мови в офіційних державних документах дискредитують саму ідею збереження державної мови. З огляду на державний статус української мови, питання її правильного застосування, дотримання стандартів, встановлених Національною комісією зі стандартів державної мови, є важливим елементом збереження конституційного ладу, як про це сказано у висновках Конституційного Суду України.

А вам, колего, хочу сказати, що український народ лякається вас, лякається давно, бо не хоче в минуле, не хоче в імперію, через те ми підтримаємо, приймемо цей закон. І я не розумію, чому ви так гаряче обстоюєте своє право паплюжити українську мову. Не думаю, що це гідно народного депутата України. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу, колеги, проголосувати поправку 65. І ще раз прошу мінімізувати політизацію обговорення поправок, обговорювати по суті, від цього закон тільки виграє. Колеги, я дуже вас прошу мінімізувати обмін люб'язностями та розглядати поправки. Слова не надам.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 67. Євтушок не наполягає.

Поправка 68, нарешті ми дійшли. Рибчинський, будь ласка (*Шум у залі*). Я вже надала слово Рибчинському, ми дійшли до його жданої поправки 68. Потім вам слово.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю. Дякую, що надали слово. Моя поправка стосується фактів спотворення і знущання над українською мовою і пропонує частину восьму статті 1 законопроекту викласти в такій редакції:

«8. Створення перешкод та обмежень у користуванні українською мовою, навмисне спотворення української мови мають наслідком відповідальність, встановлену законом».

Написано, що враховано редакційно. Пане Миколо, що мається на увазі? Просто цікаво. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар щодо поправки 68 голови комітету Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Євгене, ваша поправка врахована майже дослівно. Первісно присутня у статті фраза «Створення перешкод та обмежень у користуванні українською мовою» була прибрана якраз через те, що був надто широкий спектр можливих її тлумачень. На протидію у створенні таких перешкод спрямований, фактично, весь цей закон, і виокремлювати щось одне ми вирішили зайвим.

Разом з тим у підготовленій до другого читання нормі комітет уточнив (і це також відповідь пану Шверку), що саме слід вважати навмисним спотворенням української мови в офіційних документах і текстах. Під ним пропонується розуміти «навмисне застосування із порушенням вимог українського правопису і стандартів державної мови». Тобто якщо ви підете за довідкою, а вам чиновник видасть довідку так, що ви її не зрозумієте, то ви маєте право звернутися до уповноваженого, а він звернеться до суду і покарає адміністративно цього чиновника. При цьому, як завжди, в суді треба довести навмисність. Якщо це звичайна помилка, ніхто нікого не каратиме, за це не потрібно переживати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Ми не голосуємо за вашу поправку, пане Рибчинський? Ви обмінялися думками. Добре, на наступній вашій поправці я надам вам слово ще раз.

Наступна поправка. Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Долженкову. Скажіть, на якій поправці ви наполягаєте.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Я хотів би поставити на підтвердження поправку 67 Євтушка. І, користуючись нагодою, з приводу частини восьмої статті 1 у мене запитання до головуючого. Я хочу звернути вашу увагу на фальсифікацію редакції частини восьмої статті 1. Подивіться редакцію законопроекту, прийняту в першому читанні, пропозиції народних депутатів і редакцію, запропоновану у правій колонці. У першому читанні відсутнє будь-яке згадування про відповідальність

за порушення вимог українського правопису, навмисне спотворення української мови в офіційних документах і текстах, зокрема навмисне застосування з порушенням вимог українського правопису. Жодної поправки не було. Тому доповнення «українського правопису» – це вже ваше перевищення службових повноважень. Яким чином, я до головуючого звертаюся, це словосполучення потрапило...

ГОЛОВУЮЧА. Завершіть, будь ласка, але уточніть: головую на засіданні я, голова комітету – доповідач цього законопроекту, до кого ви звертаєтеся? Будь ласка, 30 секунд.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Я перепрошую, у мене запитання до доповідача, оскільки у крайній правій колонці ви дописали словосполучення, якого немає ані в першому читанні, ані в жодній пропозиції. Я перевіряв у тих таблицях, які ви роздали. Тобто жодного згадування про український правопис не було. На якій підставі ви включили це в остаточну редакцію? Тому я ставлю на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Зараз, хвилиночку, це поправка 67 народного депутата Євтушка, яка була врахована редакційно.

Будь ласка, ще 10 секунд Долженкову. По якій поправці ви говорите?

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Я взяв слово, щоб поставити на підтвердження поправку 67 Євтушка, але це чи не єдина нагода звернутися до доповідача. І йому я кажу про те, що є фальсифікація...

ГОЛОВУЮЧА. Так, зрозуміло, ми вас почули. Тобто ви не наполягаєте на тому, щоб ставити на підтвердження? Наполягаєте. Тоді я зараз надам слово (1 хвилину) автору поправки Євтушку, який роз'яснить, чому ви взагалі «вбиваєте» його поправку, яка редакційно прийнята комітетом, і після цього 1 хвилину – голові комітету, до якого ви зверталися, він теж прокоментує... Але ж ви «вбиваєте» поправку Євтушка. При чому тут його поправка?

Будь ласка, пане Євтушок.

ЄВТУШОК С.М. Дякую, пані головуюча. «Батьківщина». Ну, дивна позиція народного депутата Долженкова: поставте поправку на підтвердження, незважаючи на те, яка вона, бо мені треба виступити, а поправка врахована комітетом.

Суть поправки зводиться до того, що в Конституції чітко визначені символи держави, і мова за Конституцією не є символом держави. Вона для нас є, скажемо так, символом. Ми розуміємо, що несе мова по суті своїй, і тому ми так вважаємо. Тому ми виписуємо, що публічне приниження чи зневажання української мови є протиправним діянням і карається відповідно до закону. Оце вся суть поправки. Чому її ставити на підтвердження, я навіть не розумію. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету щодо тих запитань, які поставив народний депутат Долженков. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна пані головуюча, я дякую вам за демократичне ведення засідання, але хотів би сказати пану Долженкову, що за Регламентом відхилені поправки можуть просити переглянути лише ініціатори їх подання. Цитую статтю 120 Регламенту: «За наполяганням ініціатора внесення – суб'єкта права законодавчої ініціативи може бути проведено обговорення відхилених комітетом пропозицій, поправок, що стосуються цих статей».

Що стосується запитання, то, очевидно, право комітету, передбачене Регламентом, – редакційно формулювати і приймати поправки. Тому що в законі чітко сказано – комітет готує текст на підставі поправок. Комітет, провівши обговорення, на підставі поправок врахував їх редакційно відповідно до чинного Регламенту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Колеги, ми обговорюємо зараз поправки. Якщо у когось є запитання щодо роботи комітету, робота всіх комітетів є відкритою.

Пане Долженков, прийдіть завтра на засідання комітету і обговоріть там, будь ласка, питання роботи комітету. Ви наполягаєте на голосуванні поправки 67?

Колеги, я прошу вас зараз підтримати цю поправку народного депутата Євтушка, тому що комітет її підтримав редакційно. Будь

ласка, прошу визначитися. Я веду засідання не демократично, а за Регламентом, і народні депутати України згідно з Регламентом мають право, на жаль, «збивати» поправки.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 68 Рибчинського, він її вже озвучив.

Поправка 69 Констанкевич.

Будь ласка, Долженкову слово. Прошу.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Я пану Княжицькому також хочу зацитувати норму Регламенту, частину третю статті 120: «За наполяганням народних депутатів може бути проведено обговорення врахованої головним комітетом пропозиції». Це стосовно того, що ви мені тут зауваження даєте на кшталт «вивчайте матчасть».

Ще раз нагадую, що комітет компілює пропозиції депутатів, розглядає їх на засіданні комітету Верховної Ради України (я також є членом комітету, на щастя, не вашого, трошки більш кваліфікованого, трошки більш економічного) та на підставі врахованих пропозицій формує таблицю до другого читання.

Я ще раз наголошую, що частиною восьмою статті 1 ви запроваджуєте відповідальність за порушення правил українського правопису. Це не прості речі і це не редакційні речі. Ви зараз перевищуєте повноваження як комітет, в остаточній редакції встановлюючи відповідальність, якої не було в тексті, прийнятому в першому читанні, і щодо якої не було подано жодної пропозиції. Ви нам роздали матеріали, ми ці матеріали подивилися. З якого дива?..

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо. Я тільки хочу підтвердити, що згідно з Регламентом кожний народний депутат має право поставити на підтвердження поправку, яку комітет врахував. І тому у нас часто виникають проблеми із законопроектами. Дякуємо.

Пане Долженков, не сваріться з доповідачем, я вас дуже прошу, ми чуємо ваше запитання, зараз голова комітету відповість. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Долженков, для того щоб говорити по суті, для виборців «Опозиційного блоку» хочу пояснити, яку саме поправку на підтвердження ви поставили і чого досягли голосуванням, скасуванням поправки Євтушка. У поправці колеги Євтушка пропонувалося, і комітет це врахував, змінити на «тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом». Ви повернули, фактично, «караються відповідно до закону». Тобто ви повернули до форми, яка була набагато жорсткіша щодо виконання цього закону, ніж те, що пропонував комітет. Дякую вам від нас і від ваших виборців, і від наших теж. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Як я розумію, пан Долженков хотів виступити і не наполягає на голосуванні поправки 69. Наполягаєте?

Колеги, отже, я ставлю на підтвердження поправку 69 нашої колеги пані Констанкевич, яку комітет врахував редакційно. Прошу визначитися і прошу підтримати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Отже, поправка залишається, вона була врахована редакційно. Наскільки ми розуміємо, пан Долженков наполягав на повному її прийнятті, вона залишається врахованою редакційно.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, я нагадаю, що за нашою традицією на завершення розгляду голова комітету запропонує повернутися до тих поправок, які розбалансовують закон.

Зараз поправка 70. Наполягаєте, так? Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Передовсім я хотів би сказати доповідачу: стримуйте свої «пыл и остроумие», коли відповідаєте на запитання народного депутата. І хочу сказати, що «остроумие» – це ще не ум. Щоб ви взагалі розуміли, що ви виступаєте підрядником, а замовником є народні депутати. Тому, будь ласка, відповідайте без «юмора», нам немає над чим «юморить», це не гуморина.

І щодо цієї поправки. Я пропоную все-таки виключити в усіх випадках застосування слова «покарання», воно тхне нафталином і думкою 1930-х років. Що ви робите? Тому ми просимо виключити і записати, що не допускається звуження обсягу застосування сфери використання державної мови. Оце буде по-законотворчому. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Німченко. Я вам обіцяю не демонструвати «остроумие и юмор», а лише дотепність і гумор. Дякую.

Тепер щодо самої поправки. По-перше, ваша поправка 70 спрямована на виключення з тексту закону частини дев'ятої статті 1. Автори поправки пропонують замінити її на зовсім іншу, що не стосується предмета регулювання.

По-друге, закон встановлює особливий правовий режим застосування державної мови, а не обмежень у застосуванні державної мови, тому комітет цю поправку відхилив. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ставлю на голосування поправку 70. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка 71. Не наполягає.

Поправка 72 Денисенка.

Немировський, будь ласка.

НЕМИРОВСЬКИЙ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги, я підтримую рішення комітету щодо поправки 72, вона врахована реакційно, дякуємо. Однак, дивлячись на кількість депутатів у залі, хочу процитувати українську письменницю Ліну Костенко: «Єдиний, хто не втомлюється, – час. А ми живі, нам треба поспішати». Консолідуймося! Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.
Поправка 73. Долженков.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Дякую. Шановні колеги, от саме на поправці 73 ми можемо спостерігати подвійні стандарти. Тут шановний доповідач казав про те, що комітет редакційно враховує деякі положення норм законів. І тут ми бачимо, що поправка 73 – це дійсно поправка комітету. А що стосується частини восьмої статті 1, якою ви запроваджуєте відповідальність за порушення українського правопису, – то це вже ваше зловживання посадовими обов'язками. Думаю, відповідальність за цей факт буде мати місце.

Що стосується суті поправки 73, то хочу сказати, що ця пропозиція комітету є зайвою, адже обов'язковість використання української мови в усіх сферах суспільного життя, зокрема в роботі органів місцевого самоврядування та органів державної влади, передбачена статтею 10 Конституції України. Тому прошу поставити поправку на підтвердження. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Отже, колеги з «Опозиційного блоку» спочатку запровадили покарання, яке ми зробили значно м'якшим, а вони його скасували через голосування про підтвердження поправок. Це щоб ви розуміли, коли потім хтось казатиме, що це репресивний закон. Таким його зробили не ми, демократичні політики, і не ми пропонуємо зараз зняти цю поправку.

У цій поправці йдеться про те, що українська мова має бути мовою міжетнічного спілкування в Україні. Але колега з «Опозиційного блоку» – проти мирного міжетнічного спілкування в Україні, тому пропонує цю поправку поставити на підтвердження, і проти того, щоб закріпити юридичний статус української мови, як його виклав Конституційний Суд України в 1999 році. Очевидно, що такі по суті шовіністичні поправки, які пропонують колеги з «Опозиційного блоку», спрямовані на те, щоб розділити наше суспільство, посіяти розбрат між українцями, які живуть в Україні. Тому пропоную підтримати цю поправку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, це одна з ключових поправок, я поставлю її на підтвердження, і тих, хто підтримує позицію комітету, прошу проголосувати «за». Я ставлю на підтвердження поправку 73, яку комітет підтримує. Це поправка комітету, прошу її підтримати. Голосуємо.

«За» – 73.

Рішення не прийнято.

Поправка 74 Німченка.

Увімкніть мікрофон, будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Шановні громадяни України! Я хочу зачитати, щоб вам було зрозуміло, про що йдеться: «Цей Закон регулює функціонування і застосування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України». Тобто окрім особистого ізольованого власного житла, і то не в загальній комунальній квартирі. Це перше.

І друге. На якій підставі дано таке правове визначення? Хто скаже, яке правове визначення «в усіх сферах суспільного життя»? Подивіться рішення 1999 року, де Конституційний Суд вам сказав, що це вже «нафталін», це вже давно забуте, це ніхто не може визначити, оскільки на сьогодні перелік таких сфер невичерпний. І тому правова невизначеність призведе до утиску...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Правова невизначеність призводить до звуження обсягу права громадян на реалізацію свого природного права на материнську мову. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Микола Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего Німченко, а ви про що зараз говорили, про яку поправку? Можете номер назвати? Бо та поправка, яку ми зараз обговорюємо, вона про інше. Ви вже втретє виступаєте про щось, що не стосується предмета обговорення.

НІМЧЕНКО В.І. Я вам зачитав частину першу статті 2.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Який номер поправки? Колега Німченко, ми обговорюємо поправку 74, якою ви пропонуєте: «Розділ 1. Стаття 2. Викласти в редакції: «Законодавство України про мови» – все, крапка. Зараз ви виступали про щось інше. Ви виступали щодо поправки 76, ми обговоримо її. Колега, слідкуйте уважно за поправками, я вас закликаю професійно працювати і не витратити час, читати законопроекти, які ми обговорюємо.

Поправка 74 відхилена, оскільки закон не визначає перелік актів законодавства про мови. Це проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», і дана стаття має окреслити сферу його дії.

Що ж до вашого запитання, через одну поправку колеги Лесюка я на нього відповім. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 74. Хто підтримує дану поправку, прошу голосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

І, колеги, хочу вас поінформувати: коли під час обговорення поправок автор поправки і голова комітету один до одного звертаються, це не може бути підставою для репліки, це робота Верховної Ради України. Це просто звертання один до одного, і це не передбачає надавання ще й реплік після кожного звертання.

Отже, поправка 75. Не наполягає.

Поправка 76. Німченко наполягає.

НІМЧЕНКО В.І. Ми що пропонуємо? Те, що в цьому законі необхідно передбачити можливість застосування у багатонаціональній Україні, як це передбачено статтею 11 Конституції, мов національних меншин, зокрема російської мови, інших мов національних меншин, у тому числі корінних народів. Недопустимо виходити лише з однієї мови, треба роз'яснити і сказати, що у нас виконуються статті 10 і 11 Конституції, згадки про які взагалі немає в цьому законі. Це ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ця поправка колеги Німченка і колеги Шуфрича відхилена. Фактично, вона спрямована на виключення з тексту законопроекту статті 2 повністю, замість окреслення сфери застосування закону про державну мову пропонується виписати пункти про мови меншин. З цих міркувань поправка відхилена – необхідність збереження статті «Сфера дії Закону» та неможливість регулювання законом про державну мову питання застосування мов меншин. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Ставлю на голосування поправку 76, комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Поправка 77. Не наполягає.

Поправка 78.

Поправка 75.

Лесюк, будь ласка.

ЛЕСЮК Я.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Пане Миколо, на засіданні комітету, як я пам'ятаю, була прийнята моя поправка 75. Я не розумію, чому написано «відхилено», адже комітет за це проголосував. Ви забули, напевно?

У чому суть поправки? Подивіться статтю 1, там записано «Єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова». Тому далі по тексту я пропоную писати «українська мова» замість «державна мова». Не треба виходити з якихось комплексів меншовартості. Не треба щоразу повторювати назву закону. У статті 1 ми визначили, що єдиною державною мовою є українська мова. Тому далі всюди треба називати саме «українська мова», а не «державна мова».

Ще раз кажу, це ж було прийнято. Чому так сталося? Я – за українізацію, так само, як і ви. Я просто хочу максимально покращити цей закон, тільки це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Ярославе, насправді ваша поправка була відхилена комітетом, тому що Закон називається «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Якби ми прийняли цю поправку, то мали б написати «статус української мови як єдиної української мови».

Українська мова має застосування ширше, ніж лише як державна. Коли мама дитині співає колискову українською мовою – це теж вживання української мови. Коли хлопець освідчується коханій українською мовою – це теж вживання української мови. І ми не регулюємо це, ми регулюємо лише вживання української мови як державної. Це є предмет регулювання закону, і тому ця ваша поправка, з великою шанобою до вас, комітетом відхилена. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Колеги, не передбачено репліки, є виступ ваш, є виступ голови комітету і потім голосування (*Шум у залі*). Колеги, ви працюєте в одному комітеті, думаю, ви зможете на рівні комітету цю проблему вирішити і скоригувати до завершення розгляду законопроекту.

Зараз я ставлю на голосування поправку 75. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Поправка 78. Не наполягає.

Поправка 79... (*Шум у залі*).

Поправка 77.

Брензовича увімкніть мікрофон.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Частину другу статті 2 ми пропонуємо доповнити словами «а також на сфері вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин». Це частина друга статті 10 Конституції.

Частина перша статті 2 є дослівним відтворенням, цитуванням частини першої статті 10 Конституції. Закладається намір виконати в цьому законі тільки це конституційне положення. Тому, за логікою речей, у частині другій статті 2 слід навести цитату частини другої статті 10 Конституції щодо відмови від регулювання цим законом сфери використання мов національних меншин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хочу сказати, до попереднього запитання, що всюди в законі, де згадується українська мова, вона називається українською мовою. Коли ми говоримо про обов'язки і державний статус, там вона називається державною і тлумачиться, коли вона є державною. Тому тут всі поняття абсолютно коректні.

Щодо поправки колеги Брензовича. Частина друга статті 2 регулює лише питання приватного спілкування та мови релігійних обрядів. Це дві гарантії зі статті 2 Декларації про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин, ухваленої Генеральною Асамблеєю ООН 1992 року. Ми ці гарантії зберегли і виключили із сфери дії закону. Проте в декларації ООН немає ні слова про сфери вільного розвитку та використання, вибачте, російської мови та інших мов, про які йдеться у поправці. Тому ця поправка відхилена.

Натомість по суті питання відмежування сфери дії закону від застосування інших мов врегульовано в частині третій статті 2, яка додана поправкою 86, і ми про неї поговоримо, коли до неї дійде черга. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні?

Ставлю на голосування поправку 77. Комітетом вона відхилена. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Поправка 79. Не наполягає.

Поправка 78. Червакова. Це поправка Добродомова.

ЧЕРВАКОВА О.В. Я хотіла б уточнити у голови комітету, що мається на увазі, бо тут написано, що ця поправка врахована частково. Поправкою пропонується в частині другій статті 2 зробити уточнення, що «сфера приватного спілкування – це все, що не стосується державної роботи, публічних виступів та обслуговування громадського сектору». Тут суб'єктом законодавчої ініціативи використано так званий прийом визначення через заперечення, що мовою логіки є хибним твердженням і категорично заборонено технікою нормотворчого проектування.

Я бачу, комітет пише «враховано редакційно», але в остаточній редакції, запропонованій до другого читання, я не бачу, як саме ви це врахували. На мою думку, тут ідентичні формулювання. Миколо Леонідовичу, чи не могли б ви пояснити, що мали на увазі, коли написали, що поправка частково врахована? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Олю, поясніть, ви ставите на підтвердження поправку чи яка ваша вимога?

Будь ласка, Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего Червакова, суть поправки: окреслити межі дії закону, щоб відмежувати приватне спілкування, яке не регулюється, від усього іншого. Тому ця поправка врахована редакційно в частині першій шляхом уточнення, що регулюється все, що передбачено цим законом. Таким чином допускається, що все, що законом не врегульоване, за певних обставин може вважатися приватною справою, і саме тому закон не містить ніякого регулювання того, що є поза межами цього закону. Ми лише підкреслили, що тільки те, що сказано в законі, регулюється, інше – ні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, вважаємо, що ви дали роз'яснення, і я не ставлю на голосування на підтвердження.

Поправка 80. Не наполягає.

Поправка 81. Не наполягає.

Поправка 82. Не наполягає.

Поправка 83. Тіміш наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ТІМІШ Г.І., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний головуєчий! Шановний пане Княжицький! Дякую, що врахували мою поправку редакційно, але цього недостатньо, повірте мені. Я не розумію, чому не можна передбачити проведення культурно-мистецьких заходів національних меншин. Вони завжди є державними, ці заходи, повірте. Я просто не розумію, як будуть слухати українською мовою румунську коліскову в місцях компактного проживання національних меншин, в селах на Буковині, у Південній Бессарабії, на Закарпатті. Розумієте, ми не маємо права розглядати таким чином.

Для мене було принциповим, щоб ми це все робили паралельно, проект закону про мови національних меншин мав розглядатися в комітеті паралельно з цим законопроектом, який ви сьогодні відстоюєте. І це правильно, я підтримую багато ваших розумних речей і дуже прогресивних, ми це маємо робити. Проте, повірте, те, що зараз відбувається в залі, відбувається саме тому, що ми випустили це, тому що ми не розглядали раніше або паралельно в комітеті і законопроект про мови національних меншин і корінних народів. Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я прошу коментар голови комітету щодо поправки. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Тіміш! Насамперед я хочу подякувати вам за роботу, за те, що ви справді організуєте ефективний діалог між представниками національних меншин та державною владою України, опікуєтеся цим питанням.

Хочу сказати, що ця поправка редакційно врахована в новій частині третій цієї статті, яка додана відповідно до поправки 86 комітету, яка визначає:

«3. Порядок застосування кримськотатарської мови та інших мов корінних народів, національних меншин України у відповідних сферах суспільного життя визначається законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України з урахуванням особливостей, визначених цим Законом».

Коли підійдемо до цієї поправки, ми продовжимо обговорення. Ми лише підкреслюємо, що цей закон регулює застосування лише української мови, решта має бути в іншому законі. І закон передбачає, що протягом шести місяців такий законопроект має бути підготовлено і прийнято Верховною Радою. І ми докладемо всіх зусиль, хоча це не робота нашого комітету, але ми всіх зусиль докладемо, щоб такий закон був прийнятий, і як автор цього законопроекту я співпрацюватиму з комітетом Немирі, щоб захистити всі права національних меншин. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам за роз'яснення поправки 83 народного депутата Тіміша. Шановний колего, ви наполягаєте на голосуванні? Поправка редакційно врахована. Пан Тіміш не наполягає. Обмінялися думками, з'ясували позиції.

Наступна поправка 84 Світлани Заліщук. Ніхто її не буде представляти? Ні. Рухаємося далі.

Поправка 85 Василя Німченка. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Шановні співвітчизники! Я все-таки хочу почути, щоб і ви всі почули, яке ж правове визначення поняття «приватне спілкування», викладене в цій нормі: «Дія цього Закону не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів». Що таке «приватне спілкування», ви можете пояснити?

І я хотів би, коли ми говоримо про застосування мов, щоб ми виходили з Гаазьких рекомендацій щодо прав національних меншин, інших міжнародних норм, зокрема висновків Венеціанської комісії, про те, що необхідно розглядати державну мову як офіційну і пліч-о-пліч (так каже Європа) – мови національних, регіональних меншин...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 1 хвилина, завершуйте.

НІМЧЕНКО В.І. І тому відсутність правового регулювання мов національних меншин і мов інших народів та народностей, у тому числі корінних, у цьому законі паплюжить, дискримінує і порушує право кожного громадянина, передбачене статтею 22 Конституції України, на реалізацію свого природного права на рідну мову.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я прошу роз'яснення голови комітету щодо поправки 85.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колега Німченко торкнувся теми приватного спілкування. Насправді він коментував поправку 77, на якій я наголосив і дав відповідь відповідно до декларації ООН, що означає приватне спілкування.

Що ж до поправки 85 колеги Німченка, то він пропонує частину другу статті 2 викласти в іншій редакції. Ця поправка відхилена,

оскільки чинні міжнародні договори зобов'язують діяти в інший спосіб. Зокрема, відповідно до Віденської конвенції про право міжнародних договорів міжнародний договір має виконуватися добросовісно, держава не може відмовитися від своїх міжнародних зобов'язань лише тому, що так встановлено національним законодавством. Запропонована поправка колеги Німченка пропонує саме такий підхід. Якщо вона буде прийнята, міжнародний договір може не виконуватися. З цих міркувань ми її відхилили, оскільки не можемо не виконувати міжнародних договорів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую. Шановні колеги, прошу визначитися щодо поправки 85. Будь ласка.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Ні, зараз ми голосуємо поправку 85, шановний пане Левченко, вона відхилена, її підтримали лише 15 депутатів, а поправку 75, ви маєте рацію, ми проголосували вже давно, 10 хвилин тому.

Наступна поправка 87 народного депутата Брензовича...

Поправка 86 комітету, але народний депутат Севрюков просить слова. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

СЕВРЮКОВ В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Миколо Леонідовичу, я теж, користуючись нагодою, що вперше отримав слово, хочу подякувати за роботу, яка проведена і проводиться над цим законопроектом, і хочу наголосити, що ця поправка, яка врахована, передбачає, що порядок застосування кримськотатарської мови та інших мов корінних народів, національних меншин буде винесений в окремий законопроект, який буде розроблений і буде нами розглядатися окремо. Я хочу привітати саме таку нормотворчу техніку, коли питання виносяться в окремі профільні закони.

Щодо регулювання. Ми будемо ще далі по законопроекту розглядати регулювання використання мови в різних сферах, і зокрема хочу звернути увагу колег на те, що таку техніку варто застосувати і в тому розділі, що стосується мови в мас-медіа. Я як представник Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики буду на цьому наголошувати під час подальшого розгляду, а зараз хотів привернути

до цього увагу. Звичайно, я не прошу ставити на голосування, вважаю, що поправка правильно врахована комітетом. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам, шановний колего Севрюков.

Я бачу руку пана Чубарова. Зараз, будь ласка, коментар голови комітету щодо української мови в медіа. І потім ми не наполягаємо на голосуванні поправки 86, яка врахована комітетом. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ну, це наша дискусія, чи мова в медіа має регулюватися виключно Законом України «Про телебачення і радіомовлення», чи має регулюватися й цим законом. Я теж все життя мав певне відношення до медіа, але позиція більшості членів комітету і громадських активістів, і розробників цього законопроекту полягає в тому, що оскільки в більшості випадків ця норма регулюється Законом України «Про телебачення і радіомовлення», є деякі пункти, які згадуються і в цьому законі, для того щоб потім, якщо хтось захоче ревізійністськи зменшити вжиток української мови, це було б складніше зробити. Але ми з вами про це поговоримо конкретно, коли дійдемо до цієї норми і серйозно її обговоримо. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення. Ще раз нагадую, що колега Севрюков не наполягає на голосуванні поправки.

Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Чубарова.

ЧУБАРОВ Р.А. Дуже дякую. Взагалі, була б ідеальна ситуація, якби ми цей проект розглядали одночасно з проектом закону щодо порядку застосування кримськотатарської мови та інших мов корінних народів, національних меншин. Але розуміємо, що ідеалів не буває. Я дуже вдячний членам комітету за те, що вони таку норму сюди внесли. Це нас не просто зобов'язує, виходячи з того, що наступного тижня ми все-таки, мені здається, обов'язково приймемо закон про державну мову, це нас ставить у певні параметри, що ми мусимо розробити і прийняти закон про застосування кримськотатарської мови, мов інших корінних народів, національних меншин, максимально закладаючи норми щодо їх збереження і розвитку.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я хочу подякувати пану Чубарову за розуміння. Справді, для мене особисто було принциповою позицією окремо зазначити тут кримськотатарську мову, хоча, як ви розумієте, різні думки були, але ми це зазначили. Це справді наша дуже велика відповідальність, тому що ми маємо захистити права всіх корінних народів України, особливо кримськотатарського народу, який так постраждав від анексії, російської агресії і тих знущань, які над цим народом агресор зараз чинить. Так що ми обов'язково це зробимо. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Ми рухаємося далі за поправками. Я бачу руку народного депутата Лесюка, але ми маємо рухатися за поправками, потім вам мікрофон.

Зараз поправка 87 народного депутата Брензовича. Будь ласка.
Потім пан Лесюк.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Дякую. Статтю 3 слід виключити повністю, адже її положення не регулюють жодних правовідносин і є суто декларативними. І не просто декларативними, а такими, що не відповідають змісту законопроекту. Адже в ньому не йдеться про вживання українських слів, словосполучень і термінів замість іншомовних, запобігання вульгаризації української мови та змішуванню її з іншими мовами, поширення знань про українську мову та її роль у розвитку української та європейської культур, популяризацію діалектів та говірок української мови та їх збереження, хоча так гучно заявляється в цій статті.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар щодо поправки 87 пана Брензовича. Прошу вас, пане Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Комітет відхилив поправку пана Брензовича. Справді, в цій поправці немає прав і обов'язків, але це якраз і складає розділ І, який називається «Загальні засади». Бо законотворчість передбачає і засади, і конкретні статті, що регулюють правовідносини, які будуть у цьому законі в іншому розділі. Тому комітет відхилив поправку колеги Брензовича.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу визначитися щодо поправки 87. Колеги, прошу визначитися.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 88 Писаренка, вона врахована редакційно, але наполягає на слові народний депутат Лесюк.

Будь ласка, пане Лесюк, вам слово.

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове! Я про частину другу статті 2, яку ми зараз обговорювали, про порядок застосування кримськотатарської мови. Там просто одне зайве слово, яке треба виключити, пане Миколо, прошу уважно подивитися: не «законом щодо порядку реалізації прав корінних народів», а «законом щодо реалізації прав корінних народів».

ГОЛОВУЮЧА. Це редакційно?

ЛЕСЮК Я.В. Просто треба виключити слово, тому що воно ні в які ворота не пре. Це випадково, так технічно буває. Його треба зараз виключити, щоб потім не було технічної помилки.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, зараз коментар голови комітету. Як я розумію, ми маємо повернутися до цієї вашої пропозиції, вже коли голова комітету буде підсумовувати наше обговорення перед фінальним голосуванням, і проголосувати з урахуванням вашої пропозиції, якщо буде згода залу. Будь ласка, коментар голови комітету. І якщо є розуміння цього питання, я прошу вас зафіксувати, пане Миколо, щоб ми його врахували під час фінального голосування. Будь ласка, ваш коментар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, пані Ірино, ми так і зробимо. Шановний колего, зараз ми можемо поставити на голосування лише на підтвердження і взагалі зняти цю поправку, бо немає голосів. Або можемо врахувати вашу пропозицію в кінці, під час голосування. Я вам обіцяю, що ми це зробимо. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. І ми рухаємося далі. Я так розумію, що народний депутат Лесюк не наполягає на голосуванні поправки 88, він просто хотів ще раз висловити свою позицію щодо технічних поправок до статті, яку ми зараз обговорюємо.

Наступна поправка 91 народного депутата Кишкаря. Вона врахована, чудово.

Поправка 90 народного депутата Лесюка. Вона врахована, але він хоче взяти слово.

Прошу вас, пане Лесюк.

ЛЕСЮК Я.В. Шановні панове! Ми врахували в назві статті, так, і ми наполягаємо, що немає такого поняття (далі у статті воно знову десь з'являється), як «мова громадянства». У назві статті змінили, але далі в пунктах вживається.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Ярославе, я вас повністю підтримую. І редакційно, коли враховували поправку 88 колеги Писаренка, ми прибравши мову громадянства, оскільки державний статус не може бути пов'язаний лише з громадянством. Це була частково врахована поправка колеги Писаренка. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. Не наполягає пан Лесюк на голосуванні, він хотів висловити позицію як член комітету і учасник робочої групи.

Поправка 91 пана Кишкаря також врахована, але він просить слова.

Прошу, пане Кишкаря.

КИШКАР П.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую, Ірино Володимирівно. Це безпосередньо пов'язано з тим, про що щойно казав Ярослав Васильович. Насправді, пане Миколо, наша поправка 131 стосується визначення частини першої статті 6: «Кожний громадянин України

зобов'язаний володіти державною мовою» – на наше переконання, там має стояти крапка. Ви продовжили і дописали «як мовою свого громадянства». Я не знаю, навіщо це, про це казав Ярослав Васильович. Далі по тексту ціла низка норм містить це словосполучення. Навіщо це робиться, я не знаю. Можете пояснити? Або врахуйте наші поправки і приберіть це словосполучення. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу, коментар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего, ця ваша поправка повністю врахована, «як мови громадянства України» виключено.

До поправки 131 ми ще дійдемо і тоді про неї поговоримо. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам. Пан Кишкар не наполягає на голосуванні поправки 91, він наполягав тільки на тому, щоб висловити свою позицію.

Поправка 92 народного депутата Білозір. Прошу вас. Поправка врахована, але пані Оксана наполягає на слові.

БІЛОЗІР О.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Дякую. Я хочу подякувати комітетові і голові комітету за те, що майже всі мої поправки враховані.

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, пані Оксано. Пане Левченко, коли ви наполягаєте на слові, якщо, не дай Боже, президія не надасть вам слова, починається скандал. Зараз пані Оксана наполягає на слові з приводу своєї поправки. Ви пропонуєте вимкнути її мікрофон?

Будь ласка, пані Оксано.

БІЛОЗІР О.В. Я хочу подякувати комітету за те, що майже всі мої поправки враховані. Ця поправка також врахована, але оскільки виникла дискусія, я просто для наших слухачів хочу зачитати, в чому вона полягає, бо нашим громадянам незрозуміло, про що ми говоримо.

Частина перша статті 3:

«1. Завданнями цього Закону є:

1) захист державного статусу української мови як мови громадянства України...»

Ми виключили слова «як мови громадянства України», у цьому полягає наша поправка. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Оксано. Рухаємося далі.

Наступна поправка 95, яка не врахована комітетом.

Народний депутате Німченко, прошу, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу сказати щодо поправки 93, яка врахована, це стосується рудиментного визначення «мова громадянства України». Це ж треба таке придумати і прошити через весь законопроект! Ганебне явище. Куди ми йдемо?

А тепер щодо поправки 95. Пункт 2 частини першої: «утвердження української мови як мови міжетнічного спілкування і порозуміння в Україні». Ну, таке формулювання і таке правове визначення нечитабельне з точки зору застосування. Як у житті? Прикиньте на територію України, а не Києва, що за цим стоїть. Саме тому ми й запропонували нову редакцію (відхилили, на жаль): «всебічний розвиток і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території держави із створенням можливості паралельного використання регіональних мов або мов меншин на тих територіях і в тих випадках, де це є виправданим».

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, завершуйте, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Не поряд навіть, а пліч-о-пліч, як каже Європа. Отоді будемо вести мову про українську мову як державну, а не як про мову міжетнічного спілкування. Це ноу-хау авторів законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Я хочу звернути увагу зали, що комітет і робоча група врахували досить багато поправок і представників опозиції, як правильно пан Німченко зауважив, поправку 93 врахували. Тобто це свідчить про дуже конструктивну роботу.

Щодо поправки 95, будь ласка, коментар голови комітету. Ця поправка не врахована.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Суть цієї поправки полягає в тому, що колега Німченко і колега Шуфрич пропонують створення можливості паралельного використання регіональних мов або мов меншин на тих територіях і в тих випадках, де це є виправданим. Що таке «виправданим», хтось тут розуміє? Складно це зрозуміти, навіть у скасованому законі Колесніченка – Ківалова це було чіткіше виписано.

Ну, хочу сказати, що комітет, очевидно, відхилив поправку з тих підстав, що створення можливостей для використання регіональних мов не може бути завданням закону про державну мову. Для цього має бути прийнятий інший закон, про що прямо сказано в частині третій статті 2 цього законопроекту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Вимагає слова віце-прем'єр-міністр. Будь ласка, пане Кириленко.

КИРИЛЕНКО В.А. Дякую, пані Ірино. Я хочу сказати, що це дуже м'який закон і він не застосовує жодних жорстких підходів, як тут намагаються на всю країну розповісти деякі депутати. Ви бачите, що ми навіть цураємося, можна сказати, того, що підтримка української мови як державної також повинна передбачати і її підтримку як мови громадянства. Хоча ми всі розуміємо, що кожний громадянин, який набуває статусу громадянства, рано чи пізно повинен володіти державною мовою.

Тепер з приводу регіональних мов. Ми, коли ратифікували Європейську хартію регіональних мов або мов меншин, ратифікували її так, що ми не міноритарні мови захищали, а регіональні, які й так не потребували захисту в багатьох регіонах. І тому норма, яка зараз пропонувалася, щодо паралельного використання регіональних мов, у принципі рубає під корінь весь світогляд, всю філософію, закладені в цьому законопроекті. Тому комітет відхилив її дуже правильно. А мови національних меншин і корінних народів будуть захищені окремим законом, як тут уже багато разів сказано. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення позиції уряду щодо цього законопроекту. Шановні колеги, я прошу проголосувати поправку 95 народного депутата Німченка, вона відхилена комітетом, автор

наполягає на голосуванні. Будь ласка. Пане Кривенко, я не хочу сьогодні ставити цей законопроект на голосування.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 96 так само народного депутата Німченка, вона відхилена комітетом. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги і співвітчизники! «Опозиційна платформа – За життя» ще раз наполягає на тому, що не потрібно викривляти те, що вже прямо дивиться і прямо застосовується. У законопроекті передбачається «забезпечення функціонування державної мови як інструмента об'єднання українського суспільства». Ви розумієте, що ви визначили мову як інструмент репресивного характеру? Ми ще дійдемо до того, які штрафні санкції і яка тотожність відповідальності. Про що ми ведемо мову? Коли це мова, природне явище, стала інструментом? Будь ласка, я хотів би філологів сюди залучити.

Тому ми пропонуємо: «створення умов для вивчення української мови як державної, регіональних мов або мов меншин...».

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 30 секунд, завершуйте.

НІМЧЕНКО В.І. Оце і буде сприйняттям, розумінням і застосуванням державної мови, а також і захистом інтересів іншомовних громадян.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Очевидно, що ця поправка відхилена з тих підстав, що створення умов для вивчення регіональних мов і мов меншин не є предметом регулювання закону про державну мову. Для цього має бути прийнятий інший закон, про що прямо сказано в частині третій статті 2 цього закону.

Хочу дещо виправити віце-прем'єр-міністра Кириленка, який справедливо зазначив, що закон не має каральних функцій. Але після того як деякі представники опозиції ставили на підтвердження деякі норми, то вони повернули ці каральні функції. Сподіваюся, що,

готуючи демократичний закон і сподіваючись на свідомість наших громадян, коли в цілому будемо приймати цей закон, ми ці каральні функції за невиконання закону, запропоновані представниками «Опоблоку», зможемо прибрати, запровадивши адміністративну відповідальність. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую за роз'яснення поправки 96. І прошу проголосувати цю поправку, вона відхилена комітетом.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Поправка відхиляється.

Наступна поправка 97 народного депутата Андрія Тетерука врахована редакційно. Автор з цим не погоджується, він просить її врахувати в повному обсязі. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановна пані головуюча! Шановні колеги народні депутати! Вважаю дискусію по кожній статті і кожній поправці надзвичайно важливою, тому що зараз ми закладаємо підвалини, які дадуть можливість нашій державі надати розвиток нашій рідній українській мові, насамперед під час наукових заходів, у яких беруть участь наші науковці. Також треба розуміти, що зазвичай використовується мова, яка, наприклад, може бути однією з мов Європейського Союзу. Тому я дуже прошу врахувати поправку 97 саме в тому контексті, який я заклав. Я розмовляв із знайомими науковцями, які просили, щоб ми прийняли саме такий варіант. І тому я наполягаю, щоб пункт 4 частини першої статті 3 проекту закону доповнити реченням такого змісту: «Під час міжнародних заходів, в тому числі наукових та освітніх, які проводяться в Україні англійською мовою чи іншими офіційними мовами Європейського Союзу, здійснення посадовими особами представницьких функцій може відбуватися мовою проведення заходу». Тому я дуже прошу врахувати саме в такому контексті...

ГОЛОВУЮЧА. Позиція автора зрозуміла. Будь ласка, коментар голови комітету, чому поправка врахована тільки редакційно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Передовсім я хочу подякувати колезі Тетеруку за принциповий захист української мови, за співпрацю над законопроектом, що стосується захисту української мови і культури, і пояснити, що у статті 3 цю поправку не можна враховувати, оскільки в ній визначаються завдання закону, а не регулювання прав та обов'язків. Натомість ця поправка врахована у статті 22, врахована редакційно, бо вона викладена в іншій статті, а не в тій, як пропонував колега Тетерук. Але це лише технічне зауваження, загалом ця поправка практично врахована. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. Як я розумію, пан Андрій задоволений роз'ясненням голови комітету і не наполягає на голосуванні. Поправка 97 пана Тетерука залишається в редакції комітету.

Наступна поправка 98 народного депутата Василя Німченка, який із своїм колегою Шуфричем підготував дуже багато поправок, вона не врахована. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Спочатку хочу сказати те, з чого починав. У Раді Європи сьогодні закликали Верховну Раду України відкласти голосування за мовний закон. Комісар Ради Європи з прав людини Дуня Міятович закликала українських парламентаріїв не проводити голосування щодо мовного закону у передвиборний період, а розглянути його після виборів. Про це «Європейській правді» повідомила у вівторок прес-служба Ради Європи. При цьому вказується на те, що недопустимо розглядати питання мови лише державної, української, без урахування і в нормах права, і в нормах регулювання статусу мов національних меншин. Це кажу не я, це каже Рада Європи.

І також хочу нагадати ще раз, що ми, як і обіцяли, направимо цей законопроект до Венеціанської комісії і до Ради Європи на експертизу. Ви його заховали...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Ви заховали його в халяві, щоб не надати в розпорядження Венеціанської комісії і Ради Європи.

Тому я вважаю, що, дійсно, треба припинити це знуцання, тим більше в такий тяжкий період, який переживає сьогодні ненька

Україна. Схаменіться, колеги, за цим біда стоїть! Ми що, не бачимо, хто регулятор тут сидить? Подивіться, скільки в залі людей, – 92 особи.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я хочу нагадати всім авторам поправок, що виступи мають бути щодо поправок. І хочу наголосити, що комітет розглядав проект закону в повній відкритості, з повним доступом усіх експертів і всього суспільства, у відкритій публічній дискусії. Кардинально відмінно від того, як розглядався законопроект Колесніченка – Ківалова, який ви «проламували» через цей зал. У нас всі процедури йдуть чесно, відкрито і публічно.

Пане Миколо, прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Хочу підтримати Голову Верховної Ради України і сказати, що, справді, законопроект давно опублікований на сайті Верховної Ради України, експерти Ради Європи мали доступ до нього. Вони працюють, вони будуть нам радити і щодо цього законопроекту, і щодо інших законів, які вже прийняті, ми удосконалюємо наше законодавство, я тут жодних проблем не бачу.

Щодо норми, яку ви пропонуєте. Ви пропонуєте застосувати принцип плюрилінгвізму, але цей закон не є про принцип плюрилінгвізму. Крім того, раніше ви пропонували, щоб норми мови регулювалися виключно словниками. У словниках української мови за 2005 рік слова «плюрилінгвізм» не існує. Тому ви тут трошки суперечите самі собі. Ви пропонуєте розглядати лише ті слова, які є в словниках, а тут нам пропонуєте слова, яких немає у словниках української мови. Саме тому, оскільки це слово не є нормою регулювання цього закону, ця поправка відхилена. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 98. Хто підтримує дану поправку, прошу голосувати. Комітет її відхилив.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

І хочу ще раз повідомити і наголосити, що форма розгляду передбачає обґрунтування, відповідь комітету і голосування, дискусії

після того не передбачено. Отже, колеги, ви будете мати наступні поправки і щодо них зможете говорити.

Поправка 99. Німченко наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. По-перше, я хотів би почути відповідь доповідача стосовно рішення Ради Європи. І по-друге, почути, чому ви заховали за халявою цей законопроект і не направили до Європи на експертизу, як цього просили. До речі, і НАТО просить відкласти. Куди ви так біжите? НАТО звернулося і каже: перегляньте ці норми.

Тепер щодо поправки. Я хотів би, щоб ви якось дотримувалися плюралізму, мають бути представлені всі точки зору, а не одностороння ідеологія націонал-радикалів, закладена в цій статті. Ми вбачаємо, що плюралізм – це неможливість допустити таких, як Фаріон або Ніцой до «вершителя доли язика», визначення порядку застосування мови чи правопису. От про що йде мова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Німченко, по-перше, хочу вам сказати, що якщо до вас особисто звернулося НАТО, то ви могли цю пропозицію НАТО, яке до вас звернулося, вставити в поправку, ми її голосували б. У нас таких поправок, щодо звернення НАТО до вас, немає.

А поправка 99 відхилена, оскільки вона була незрозуміло сформульована. Записано «після слів вилучити», але не вказано, після яких саме слів і що саме вилучити. Оскільки таких поправок багато, то очевидно, комітет не міг їх прийняти. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, ставлю на голосування поправку 99, комітет її відхилив. Прошу голосувати. Прошу визначатися.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 100. Не наполягає.

Поправка 101. Не наполягає.

Поправка 102 Німченка. Наполягає.

НІМЧЕНКО В.І. Почекайте, ще не тільки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Автори поправок 100 і 101 не наполягали. І прошу вас говорити по змісту поправки.

НІМЧЕНКО В.І. Захист державного статусу української мови, про що йде мова у поправці 93. Ви зараз мене вже кинули до 102-ї, шановний головуючий, а ми ще не пройшли цю. І ми не пройшли ще вивчення української мови, це пункт 4, і не пройшли пункт 5.

Конкретно щодо пункту 5: «забезпечення розвитку української мови для зміцнення національної ідентичності...».

Мене тут поправляли, але я хотів би почути те, що хочу почути. Чому ігноруються рекомендації Ради Європи і рекомендації Венеціанської комісії? От і все з цього приводу. І підтримайте зміни, які ми вносимо. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хочу вам повідомити, що кожна поправка мною оголошується, кожна поправка. Ми навчені тим, що Конституційний Суд звернув увагу на порушення Регламенту. Ми пройшли ці поправки, зараз ми на поправці 102, повертатися не будемо. Кожна поправка оголошена з трибуни Верховної Ради України. Кожну, наголошую, поправку ми наголошуємо і не переходимо через них.

Тому поправка 102. Микола Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Дякую. Колега Німченко виступав щодо поправки 99, але я відповім на поправку 102. Вона спрямована на виключення норм про заходи підтримки державної мови. Якщо ця поправка буде прийнята, то із законопроекту зникнуть дуже важливі речі.

Наприклад, колеги Німченко і Шуфріч пропонують повністю виключити з цього законопроекту заходи щодо розвитку української мови жестів, хоча ми вважаємо, що мова жестів і люди, які користуються цією мовою, безумовно, мають бути захищені.

Німченко і Шуфріч пропонують виключити також популяризацію діалектів і говірок, що, безумовно, є культурною цінністю українського народу. А ми говоримо про лемківську говірку, гуцульську говірку, протидію вульгаризації української мови. Ми не можемо, колеги Німченко і Шуфріч, вульгаризувати українську мову, хоч би як ви

просили врахувати цю поправку. Тому що соромно вживати вульгарні слова. Тому комітет пропонує відхилити цю поправку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, хочу нагадати, що щодо поправки 99 вже був виступ, було голосування. Зараз ми голосуємо поправку 102. Прошу визначатися. Комітет її відхилив. Хто підтримує поправку 102, прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Це означає, що лайливих слів в українській мові не буде.

Поправка 103. Не наполягає.

Ми пройшли поправку 100 Пташник.

Будь ласка, Кишкар, співавтор.

КИШКАР П.М. Власне, сама поправка, пане Миколо, стосується одного слова «досконалому», яке формально дає трошки розмите тлумачення статті. А загалом щодо законопроекту, то треба більш чітко для панів народних депутатів пояснити різницю між словами «сприяння вивченню» і «забезпечення вивчення». Тому що на сьогодні...

Пані Ірино, що вас не задовольняє? Ви не дозволяєте народному депутатові сказати чи що? Вас що турбує? Дякую. Послухайте краще і дайте правильну відповідь.

У чому різниця між «сприянням» і «забезпеченням» в тілі самого законопроекту? Дякую, пане Миколо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Поправкою 6 колега Пташник пропонувала у пункті 6 частини першої статті 3 виключити слово «досконалому» (у підпункті «а») та виключили підпункти «г» та «г». Поправка частково врахована, слово «досконалому» ми виключили, бо це оціночний критерій. Крім того, за цим законом Національна комісія зі стандартів державної мови має визначити рівні володіння мовою, серед яких не може бути рівня «досконале володіння», там є певні критерії. Тому поправка врахована редакційно. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, хочу наголосити, я кожну поправку оголошую, кожну. Просто треба бути уважними і піднімати руку, коли я оголошую, а не потім.

Отже, поправка 103. Не наполягає.

Поправка 104. Не наполягає.

Поправка 105. Не наполягає.

Поправка 106. Не наполягає.

Поправка 107. Не наполягає.

Колеги, оголошую, що я продовжую засідання на 10 хвилин.

Увімкніть, будь ласка, мікрофон Ігоря Васюника. Поправка 107.

ВАСЮНИК І.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»).* Дякую. Стаття 3, до якої подана поправка, визначає завдання закону про мову. Поданою поправкою пропонується викласти підпункт «в» пункту 6 частини першої статті 3 в такій редакції: «застосуванню української мови відповідно до стандартів української мови», – а не до вимог українського правопису, оскільки в далі в тексті законопроекту є численні посилання на стандарти української мови. Комітет врахував редакційно мою поправку, але я прошу не ставити на голосування, а пояснити керівника комітету. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. У нас була ціла низка поправок, якими пропонувалися різні терміни – або «мовний стандарт», або «стандарти української мови». Ми в усіх випадках виписали «стандарт державної мови». Відповідні стандарти буде встановлювати Національна комісія зі стандартів державної мови. Тому це чітко виписано в законі, щоб уніфікувати ці поняття. Дякую, пане Ігорю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви не наполягаєте на голосуванні? Ні.

Щодо поправки 106 – Оксана Білозір. Я так розумію, на підтвердження? Будь ласка, увімкніть мікрофон.

БЛОЗІР О.В. Я просто хочу почути роз'яснення, бо нікому цю поправку прокоментувати. Тут ідеться про те, про що ми раніше з вами говорили, пане Миколо, а саме щоб у пункті 6 частини першої статті 3 слова «відповідно до вимог українського правопису» замінити словами «відповідно до мовного стандарту». Що ви врахували редакційно?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми замінили ці слова терміном «стандарт державної мови». Правопис є елементом стандарту державної мови, правопис входить у стандарт державної мови. Ми замінили «мовний стандарт» на «стандарт державної мови».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не наполягають на підтвердженні? Ні.

Отже, поправка 108. Не наполягає.

Поправка 109. Тетерук, будь ласка. Поправка 105? Добре, але ще раз нагадую: я кожну поправку чітко і виразно називаю. Я вже називав поправку 105.

Тетерук, будь ласка.

ТЕТЕРУК А.А. Я прошу повернутися до поправки 105, тому що надзвичайно важливо, щоб ми виклали саме в такій редакції. Підпункт «в» пункту 6 частини першої статті 3 пропонується доповнити реченням такого змісту: «При цьому правопис та вживання слів має враховувати особливості конкретної галузі та сфери вживання».

Про що йдеться? Йдеться про те, що певні галузі, наприклад медична, ІТ-сфера, мають досить специфічні терміни. Або ми використовуємо, як зараз, якісь русизми, або англломовні визначення, не маючи натомість україномовних замінників. Тому було б доречно, щоб навіть у таких галузях ми використовували саме українські визначення. Тому я дуже прошу, щоб поправка 105 була врахована саме так, як я її виклав. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Голова комітету погоджується, щоб щодо цієї поправки надав роз'яснення віце-прем'єр-міністр Кириленко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

КИРИЛЕНКО В.А. Дякую. Оскільки вже були намагання залякати весь український народ, що буде якийсь страшний правопис, про який ніхто не знає, то треба, щоб ми з вами чітко розуміли, що всі

оцінки і дії, передбачені цим проектом закону, який стане законом, будуть ґрунтуватися на стандартах державної мови. І тому передбачений орган зі спеціальним статусом – Національна комісія зі стандартів державної мови, до складу якої будуть входити, в тому числі, мовознавці і представники органів влади.

І тому, хоч би як змінювався правопис, якщо він взагалі буде змінюватися, він не буде впливати на стандарт буквально, оскільки стандарти будуть передбачати суспільне вживання. І тому не буде жодних несподіванок для тих людей, які не зовсім досконало володіють мовою. Тобто цей момент відрегульовано, і правопис практично ніде не згадується більше в тексті законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ви наполягаєте на голосуванні? Так.
Ну, будь ласка, Княжицький. Поправка 105.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хочу доповнити колегу Кириленка, відповісти колезі Тетеруку, що правопис (ми консультувалися з мовознавцями) не може залежати від тієї чи іншої галузі або сфери вживання. Правопис – це правопис, а галузева термінологія – це інше. Використання галузевої термінології і її стандартизація, на якій колега Тетерук абсолютно правильно наполягає, виписані в нормах закону, які регулюють діяльність спеціального органу, що встановлює стандарти. Пане Андрію, ви побачите, те, про що ви пишете, там буде враховано. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 105. Комітет її відхилив. Хто підтримує дану правку, прошу проголосувати.

«За» – 23.

Рішення не прийнято.

Поправка 109. Не наполягає.

Поправка 110. Не наполягає.

Поправка 111. Не наполягає.

Поправка 112. Не наполягає.

Поправка 113. Не наполягає.

Поправка 115. Автор не наполягає.

Поправка 109.

Тетерук, будь ласка.

ТЕТЕРУК А.А. Дякую. Своєю поправкою 109 я пропоную підпункт «Г» пункту 6 частини першої статті 3 після слів «замість іншомовних» доповнити словами «за умови наявності відповідних термінів українською мовою в конкретній галузі та практики в конкретній галузі».

Обґрунтування. Наприклад, вживання латинських назв тварин та рослин у наукових текстах чи вживання відомих іншомовних крилатих виразів не має вважатися порушенням закону. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего, ваша поправка, фактично, повністю врахована, лише замість слів «за умови наявності» вжито слова «у разі якщо». Сподіваюся, це вас влаштовує. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви не наполягаєте на голосуванні? Не наполягаєте? Добре, домовилися. Отже, продовжуємо.

Поправка 115. Не наполягає.

Поправка 116. Не наполягає.

Поправка 117. Не наполягає.

Поправка 118. Не наполягає.

Поправка 119. Німченко наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. По-перше, запропонована норма пов'язана з матеріальними витратами. Наскільки я пам'ятаю, фінансові витрати для прийняття і введення в дію цього закону взагалі відсутні. То чи може бути цей законопроект предметом розгляду? Якщо немає грошей, про що ми будемо вести мову, коли його вводити?

І по-друге. Дивіться, що передбачено: «поширення української мови у світі та сприяння в задоволенні мовних потреб...». Будь ласка, пане Миколо, подивіться висновки експертів, подивіться висновки Венеціанської комісії, що таке «поширення у світі». Зрозумійте, що це неадекватні визначення, яких взагалі немає в теорії правотворчості і немає в теорії законотворчості. А ви до чого опустилися?

Тому ми і хочемо виправити це, від «Опозиційного блоку», як ви кажете. Напишіть скромно: «підтримання і розвиток культурних взаємин між різними мовними групами».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Ідеться про спілкування між народами, про стертя цих кордонів, щоб ми сідали і домовлялися, щоб не було ворожнечі, до якої ви довели. Ви бігли, бігли спринтерськими темпами до Європи. Європа вам каже, що не туди біжите, а ви все одно претеся. Я перепрошую. Прошу врахувати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну, я не хотів би вдаватися до дискусії про те, хто куди біжить і хто що кому через космос передає. Хочу лише сказати, що підтримка розвитку культурних взаємин між різними мовними групами – це важливе і корисне завдання, просто це завдання не є предметом регулювання цього закону, бо це закон про державну мову. Натомість якщо ви долучитеся до наших міжкультурних проектів, які готуються в нашому комітеті, ініціюються регулярно, ми будемо вам надзвичайно вдячні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Я ставлю на голосування поправку 119. Комітетом вона відхилена. Хто підтримує дану правку, прошу проголосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Поправка 120.

Поправка 121.

Поправка 122.

Поправка 123.

Поправка 124.

Поправка 126.

Поправка 127 Брензовича.

Яка? Поправка 120.

Папієв, будь ласка.

ПАПІЄВ М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановний Андрію Володимировичу! Шановні народні депутати України! Ми з розумінням ставимося до цієї важливої законотворчої роботи, якою займається Верховна Рада України, але я звертаюся до головуючого. Я піднімаю руку щодо тих поправок, які враховані, з тим щоб надати аргументи для того, щоби їх поставити на підтвердження. Я змушений буду тоді завтра надати вам, пане Голово, письмову заяву з переліком номерів поправок, щоб ви мені надавали слово. Бо я піднімаю руку, а ви робите вигляд, що не бачите, що народний депутат України хоче скористатися своїм конституційним правом законодавчої ініціативи і оголосити свої зауваження і пропозиції до тої чи іншої поправки.

Прошу поправку 120 поставити на підтвердження. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ну ви ж неправду кажете. Кожен, хто має намір виступити, за підняттям руки слово отримує. Ну навіщо говорити неправду в присутності людей? Всі тут присутні, всі це бачать. Тільки ваша рука була піднята – я зразу оголосив вашу поправку. Але письмово надайте, нічого страшного, це мені допоможе розуміти логіку і кількість поправок, які ви будете ставити. Тому якщо ви у письмовому вигляді завтра надасте, це буде тільки вітатися мною як Головою Верховної Ради України.

Щодо поправки 120 – Микола Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У мене запитання до колеги Папієва. Ось тут є колега Білозір. Колега Денисенко цією поправкою просив дати таку редакцію: «поширення української мови у світі та сприяння задоволенню мовних потреб українців, які проживають або тимчасово перебувають за межами України». Мова йде про мовні потреби тих мільйонів українських заробітчанин або просто людей, які зараз мешкають не в Україні. Ми не повинні їх покидати – українців, які працюють у Польщі, українців, які тимчасово живуть в Італії чи в Португалії, чи де-небудь у світі. І колега Денисенко лише просив додати до закону, щоб Українська держава піклувалася про них, допомагала їм.

Чому колега Папієв так ненавидить, не любить цих українців, цих людей? От поясніть, будь ласка, скажіть. Ну, ви ж українець із Чернівців! Дайте, будь ласка, слово колезі Папієву. Бо коли ставляться на підтвердження поправки – це спроба «збити» цю поправку, не читаючи її, не вникаючи в суть. Ви ж підтримуєте українців за кордоном, ви ж любите їх, ви ж чесний громадянин України. Ну, так, «Опоблок» хоче розвалити Українську державу, не любить українську мову, але ж не такою ціною і не вам, чесному...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колеги, нагадаю послідовність розгляду поправок: виступ, відповідь голови комітету і голосування. Реплік немає, це звертання один до другого під час розгляду. Але на вимогу я ставлю на підтвердження поправку 120. Хочу нагадати, що голова комітету зможе до неї повернутися. Я ставлю на підтвердження поправку 120. Прошу проголосувати і підтримати комітет. Комітет просить її підтримати. Голосуємо.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Колеги, тепер давайте визначимося, з якої поправки ми завтра продовжимо. Поправка 121 Княжицького. З поправки 121 почнемо. Отже, колеги, завтра ми продовжимо розгляд з поправки 121. Колеги, я не намагаюся нікого прискорити, я повністю дотримуюся Регламенту, але прошу авторів поправок уважно брати участь в обговоренні.

І, колеги, хочу вам оголосити, зробити повідомлення. За результатами нашої ранкової наради (особливо я звертаюся до голів фракцій) я звернувся до Тимчасової слідчої комісії для проведення розслідування відомостей щодо фактів розкрадання в Збройних Силах України та підризу обороноздатності держави, і завтра на 15 годину тимчасова слідча комісія вже призначила своє засідання. Тому я принагідно всім повідомляю, хто має намір взяти участь в обговоренні, що завтра о 15 годині в конференц-залі відбудеться засідання тимчасової слідчої комісії. Так, там, де проходять засідання Погоджувальної ради.

Колеги, завтра я всіх очікую о 10 годині ранку для продовження нашої роботи, особливо голову комітету. А зараз вечірнє засідання Верховної Ради України оголошується закритим. До завтра, колеги!